

ПРОМАШАЈИ ВЛАСТИ СРБИЈЕ У ПРЕГОВАРАЧКОМ ПРОЦЕСУ ОКО КОСОВА И МЕТОХИЈЕ, ПОД ОКРИЉЕМ ЕВРОПСКЕ УНИЈЕ

Сажетак: У раду се анализира преговарачки процес власти Србије у вези са статусом српске јужне покрајине Косова и Метохије, почевши од Бриселског споразума до сада. Уважавајући наслеђено стање и ненаклоност САД-а, НАТО-а и водећих западних сила, стиче се утисак да је Бриселски споразум темељац претераних уступака званичног Београда по питању Косова и Метохије. Бриселским споразум је у супротности са Уставом Србије, такође, по више питања испод је степена суверености које даје чак и Резолуција 1244. Од тада се пренос надлежности повећава и убрзава. Власти у Београду формално нису прихватиле тзв. Шолц-Макронов план и анексе из Охрида, али их нису ни званично одбиле. Притисак и насртаји албанских сецесиониста уз прећутну подршку западних сила у протекле две године, на терену (окупација Севера и малтретирање српског становништва), само су додатно искомпликовали тешку ситуацију на Косову и Метохији. У том правцу треба посматрати и нелегитимни процес покушаја убацивања тзв. Косова у Савет Европе.

Кључне речи: *Косово и Метохија, Србија, Београд, Европска унија, западне силе, Бриселски споразум, Шолц-Макронов план и анекси из Охрида, Украјински сукоб.*

Након НАТО агресије на СР Југославије пролећа 1999. године, донета је Резолуција 1244 у Савету безбедности УН, те потписан Кумановски споразум. Долазак међународних снага на Косово и Метохију није означио и престанак насиља над српским и неалбанским живљем. Напротив, у следећем периоду је више стотина хиљада Срба и других неалбанаца било присиљено да напусти српску јужну покрајину. Истина, северни део Косова, где Срби чине апсолутну већину, сачувао је извесну слободу и сопствену управу, што је чак подсећало на континуитет егзистенције у држави Србији. Уз све разлике у концепцији, идеологији, геополитичком опредељењу, власти у Београду

¹ Проф. др Драган Петровић, Институт за међународну политику и привреду, Београд

од 1999. до 2008. године задржале су сличност стратегије према Косову и Метохији. Северни део је практично и *de facto* и *de jure* третиран као део државе Србије, а простор јужно од Ибра *de jure*. Енклаве са српским живљем су, истина свака у свом специфичном амбијенту, имале импровизовану комбинацију покушаја и *de facto* организације живота по моделу државе Србије, иако су живеле у окружењу албанске већине. Врхунац ове политике је вероватно одбијање Ахтисаријевог плана, уз помоћ Русије 2007. године, као и доношење новог Устава Србије 2006. године, где је наглашено да је КиМ интегрални део Србије (у самој преамбули Устава). Фебруара 2008. године западне силе признају независност Косова, што наилази на осуду на српским просторима. Символ тога је митинг у фебруару 2008. године у Београду, који је окупио близу милион грађана Србије. Везано за тај период, како доношења новог Устава тако и владајућих структура, извесно је јединство водећих политичких странака, власти и опозиције, подршка Српске православне цркве и свесрпски консензус у региону по питању одбране Косова и Метохије.

У периоду Цветковићеве владе од 2008. до средине 2012. године, дошло је до извесних уступака по питању владајуће политике око Косова и Метохије. То се сагледава у давању улоге ЕУ као посреднику (сходно идеологији „европског пута по сваку цену“). Друго, преговори које је водио Борко Стефановић са Едитом Тахири резултирали су, између осталог, начелним прихватањем тзв. Интегрисаних граница. Међутим, ови преговори Стефановић-Тахири нису имали ни легитимитет ни легалитет (нити адекватну форму нити су били у оквиру Устава).

На основу тзв. Бриселског споразума Стефановић-Тахири, Влада Републике Србије донела је четири уредбе 2011. године, и то:

1. Уредба о контроли преласка административне линије према Аутономној покрајини Косово и Метохија,
2. Уредба о посебном начину обраде података садржаних у матичним књигама за подручје АП Косово и Метохија,
3. Уредба о посебном начину обраде података садржаних у катастру земљишта за АП Косово и Метохија,
4. Уредба о посебном начину признавања високошколских исправа и вредновања студијских програма универзитета за територије АП Косово и Метохија који не обављају делатности по прописима Републике Србије.

Након доношења ових одредаба Демократска странка Србије је поднела тужбу Уставном суду.²

Током ових година, на северу Косова се и даље задржала српска власт, заправо албанске власти из Приштине нису имале готово никакве моћи на терену. По свим показатељима то је била држава Србија у пракси. Блокирани мост на Ибру, цивилна заштита и полиција (која је реално српска), уз посредовање међународних снага (то су углавном биле снаге француске жандармерије), одржавао се поредак и раздвајање на Ибру. Када су крајем овог периода, у закључцима споразума Стефановић-Тахири о интегрисаним прелазима, покушали да успоставе пунктове (контејнере) на лимесу према централној Србији, дошло је до масовног подизања српског народа на северу, чак и до спаљивања ових контејнера. Једино су тада амерички војници довођени хеликоптерима на линије граничне према остатку Србије у покушају да заштите ова гранична обележја. Међутим, и тада је народ својим телима и блокадама покушавао ометати те подухвате. У таквој атмосфери је и започета изборна кампања у Србији пролећа 2012. године, и то управо у Косовској Митровици на одржаном масовном скупу опозиционе СНС (7. марта), која је најавила да уколико победи на изборима наставља чврсту одбрану Косова и Метохије и да ће укинути нелегалне договоре Стефановић-Тахири.

Много се очекивало од промена средином 2012. године и доласка коалиције СНС-СПС на власт. Напредњаци су најавили у случају победе да ће укинути ионако нелегитимне и нелегалне договоре Стефановић-Тахири, нарочито по питању тзв. „интегрисаних граница”. Међутим, нова влада са премијером Дачићем инсистирала је на својој „међународној обавези” да прихвати претходно постигнуте споразуме Стефановић-Тахири, иако они нису прошли законом предвиђену процедуру, поред тога што су својом садржином противни постојећем Уставу Србије. Тако је у Народној скупштини Србије усвојен 13. јануара 2013. године документ „Први споразум о принципима који регулишу нормализацију односа између Београда и Приштине”. Овај споразум нигде није званично објављен.

Након тога долази до усвајања тзв. Бриселског споразума априла 2013. године. У Бриселском споразуму се говори о две стране, а нигде се не спомињу две државе. Тако се каже да две стране неће једна другу блокирати нити подстицати друге да блокирају напредак неке од страна на њеном европском путу. Међутим, узимајући у обзир да

² Драган Петровић, *Геополитика Балкана*, Институт за међународну политику и привреду, Београд, 2013, стр. 222-223

европски пут води ка европским интеграцијама, чланови тих интеграција могу бити само суверене државе. Бриселски споразум је отворио врата тзв. Косову у правцу проширења свог утицаја чак и на Север покрајине. Са друге стране Заједница српских општина по овом споразуму има прилично ограничене и до краја незаокружене ингеренције. Наравно, сувишно је говорити о ЗСО на територији Републике Србије. У том правцу као једна од непосредних тековина Бриселског споразума је предаја полиције и судства Приштини, чему треба додати и укидање цивилне заштите и деблокаду моста на Ибру, што све заједно доводи у питање безбедност Севера Косова. Нарочито је велики ударац био губитак цивилне заштите коју су највише чинили официри и војници који су остали да живе на КиМ. Посебни додатни ударци за Србе на Косову и Метохији, у периоду владавине напредњака и социјалиста, били су притисци да се изађе на локалне и парламентарне изборе у оквиру непризнатог правно-политичког сепаратистичког система лажне државе Косово. Потом је, од стране актуелне власти, следило и уступање међународног позивног броја, а потом предаја и електро-енергетског система. Тада долази до обједињавања енергетског система Албаније и тзв. Косова, што је зачетак стварања тзв. Велике Албаније. Актуелна власт је зажмурила и на улазак тзв. Косова у Олимпијски комитет (када је тадашњи председник Олимпијског комитета Србије на самој седници Међународног олимпијског комитета избегао да стави вето на тај чин). По сличном обрасцу тзв. Косово улази у низ других важних међународних спортских организација. Посебно катастрофалне последице имају формирање тзв. Безбедносних снага Косова, што није адекватно осуђено, нити је званична Србија покренула у вези с тим активности у Савету безбедности УН, јер је прекршена Резолуција 1244 СБ УН. Овоме треба додати да је председник Србије подржао полагање заклетви српских судија на КиМ пред тзв. уставом Косова. Јединице РОСУ последњих година долазе и на север Косова где малтретирају народ, а последњих месеци праве и базе на том простору и узимају земљиште од народа. Следило је увођење личних карата, возачких дозвола и таблица и на северу Косова, уз попуштање званичног Београда. Све се то одвија без учешћа Кине и Русије у преговарачком процесу, искључиво са „посредништвом” ЕУ и САД и супротно мандату СБ УН.

Дакле, када ретроактивно сагледамо период након 1999. године, ту је изузетно важно било доношење Бриселског споразума 2013. године, који је током следећих година довео до постепеног препуштања и севера покрајине Приштини, дакле смањивања на терену утицаја државе Србије. Прихватање Бриселског споразума је у пуном

капацитету омогућило преношење ингеренција државе Србије на Приштину током следећих година. Поред погубности овог споразума, у његовој операционализацији су, пре свега, безбедносни елементи севера Косова препуштени косовским Албанцима. То се посебно односи на цивилну заштиту, потом деблокаду моста на Ибру и на преношење полицијских снага под ингеренције Приштине. Истина, када је реч о саставу полицијских снага на северу, и даље су те снаге састављали преваходно етнички Срби, а њихов командант је био такође етнички Србин. Са друге стране, његов заменик је етнички Албанац, а потчињеност тих снага у укупном рангу, је на власти у Приштини. Истина, снаге РОСУ, специјалне албанске полиције, нису формално могле улазити на север без сагласности снага КФОР. Међутим, у пракси и тај принцип се газио, у шта смо могли да се уверимо следећих година. Такође, правосуђе, између осталог, нашло се под делокругом косовских Албанаца. Истина, апелациони суд је остао на нивоу севера, дакле под српском аутономијом.³

Најзад, када је у питању Шолц Макронов план, он заправо својом суштином иде на одрицање државе Србије од своје јужне покрајине. Охридски анекс има за сврху, такође, да учествовањем представника Србије на преговорима и сесијама уз посредништво ЕУ са представницима Приштине („Косово”), допринесе да треће земље, (нарочито чланице ЕУ и НАТО које нису признали Косово) не праве проблем око уласка косовске квази државе у међународне организације. Иако САД (као и Британија) нису формално чланице ЕУ, оне имају утицаја на ове преговоре, стиче се утисак пресудне. Тако се на тим преговорима, поред представника две стране („Београд” и „Приштина”) и посредника из редова ЕУ, појављују и политичари из САД (попут Ескобара, раније Метјуа Палмера, уз наравно америчког амбасадора Хила). Генерал Митар Ковач у вези са политиком САД-а и Британије по питању Косова и Метохије, наводи следеће: „Под плаштом „нормализације односа” између Београда и Приштине, НАТО настоји да у међународној јавности формализује легализацију окупације Косова и Метохије. На тај начин, НАТО би и формално постао сила која одлучује о свему у лажној држави Косово, а сваки покушај заштите Срба, од стране Србије, на Космету сматрао би се - агресијом на

³ Више о Бриселском споразуму и његовим последицама по суверенитет Србије у Драган Петровић, *Геополитика Балкана*, Институт за међународну политику и привреду, Београд, 2013, стр. 216-234, или поднаслов Питање Косова и Метохије – Бриселски споразум и предаја суверенитета?

Косово.” Поред тога, Ковач сматра да је крајњи циљ САД, Британије и НАТО-а, убацивање Србије у НАТО.⁴

Додатан заплет ситуације око Косова и Метохије следио је у вези са тзв. Француско-немачким планом (иза кога реално стоји америчка политика). Тај план је начелно председник Србије Александар Вучић одбијао да прихвати или чак и да озбиљно разматра током друге половине 2022. године. Међутим, након састанка са западним политичким изасланицима (међу којима и представник САД Ескобар) 20. јануара 2023. године, Вучић не одбија споразум, односно учествује у даљим преговорима везаним за њега, укључујући и сусрет у Охриду. То појачава кризу у Србији, јер у значајном делу јавности не постоји спремност за прихватање таквог ултиматума, који би омогућио тзв. Косову даљи улаз у међународна тела. Да проблем буде већи, нејасно је на шта се обавезала власт у Србији. На гласању за отварање процеса да Косово буде примљено у Савет Европе, оно у априлу пролази на гласању (вероватно и делом као резултат нејасног става власти у Србији око тзв. Шолц-Макроновог плана (иза кога стоји САД).⁵ У априлу 2023. године албанска страна је организовала локалне изборе у четири општине севера (у којима Срби чине око 98% популације) које је бојкотовала српска страна.⁶ Ситуација се додатно радикализује током маја, када албанска страна, након организовања локалних избора које бојкотује српска заједница, покушава насилно да доведе „новоизабране” председнике општина албанске националности (иако је на изборе изашло тек око 1 до 2% популације на Северу). Несхватљиво је да је председник Вучић организовао митинг 26. маја 2023. године на који је организовано доведен и велики број Срба са севера КиМ, што је олакшало Албанцима да насилно запоседну општине на северу. КФОР је том приликом фактички био на страни приштинских власти, а у сукобима је било повређених. Иако је очигледно да западне земље стоје иза албанских екстремиста, званични Београд се управо у том сценарију уклапа и тражи „решење”.⁷ Вучић, у вези са Шолц-Макроновим планом и анексом из Охрида, износи да није прихватио тај план, јер је дао пар примедба због којих не може да га прихвати у целости, а са друге стране, није га ни потписао. Међутим,

⁴ Митар Ковач, „Деловање САД и Велике Британије на стање безбедности у Европи”, *Безбедносни форум*, Београд, 2022, бр. 2, стр. 54 (35-64)

⁵ <https://www.slobodnaevropa.org/a/aplikacija-kosova-za-%C4%8Dlanstvo-u-savet-evrope--savet-ministara-se/32376984.html>

⁶ <https://pokretzaodbranukosovaimetohije.rs/?p=45560>

⁷ <http://fakti.org/posrbljene-vesti/vucic-kvinti-nalozite-hitno-povlacenje-kurtijevih-specijalaca-i-laznih-gradonacelnika>

приликом посете Паризу и разговора са Макроном пролећа 2024. године Вучић наводи да већ примењује неколико тачака из анекса из Охрида.⁸ Професор Правног факултета у Новом Саду Слободан Орловић, указује да је тзв. Шолц-Макронов план и посебно анекси из Охрида у супротности са Уставом Србије (члан 182, ст. 1-2 Устава) којом се Косово и Метохија дефинишу као аутономна територијална заједница Републике Србије. Тако се у члану 1 негира државност Србије и изједначава са косовском, јер се наводи да ће странке „развијати нормалне добросуседске односе на бази једнаких права”.⁹ У низу следећих чланова тзв. Шолц-Макроновог плана и анекса из Охрида доводи се у питање државност Србије на Косову и Метохији, или се то двосмислено изражава. Када посматрамо из ове перспективе позицију Србије у односу на Шолц-Макронов план и анексе из Охрида, можемо приметити да, између осталих, посебно тачка 4 одредбе указује на право тзв. Косова да улази у међународне организације и да Србија не би требало то да омета. Уочавајући да од тада Косово напредује ка пријему и у Савет Европе, остаје утисак да је неодбијање од стране Србије Шолц-Макроновог плана и анекса из Охрида вероватно деловало на треће земље да буду поколебане у свом ставу према Косову. Већ споменута изјава председника Србије Вучића, изречена у Паризу у сусрету са Макроном, такође указује да те сумње имају своје оправдање.

Генерал Митар Ковач, разрађујући елементе америчке и британске политике према Србима, указује да у ишчекивању разрешења украјинске кризе они теже низу нових антисрпских потеза: „Западу се жури да се што пре донесе тзв. трајно обавезујући споразум,

⁸ <https://www.politika.rs/sr/clanak/608244/Vucic-Pristina-nije-ispunila-nijednu-tacku-iz-Ohridskog-i-briselskih-sporazuma> “Србија је из Охридског споразума испунила три ствари, иако није морала ниједну, јер је договор био да прво мора да се формира Заједница српских општина, која се није померила са мртве тачке. А, Србија је испунила све, личне карте, таблице, царинске печате...”, нагласио је А. Вучић јуче у Паризу на састанку са Макроном. Видети [и https://www.kosovska-istina.com/%D0%B0-%D0%B2%D1%83%D1%87%D0%B8%D1%9B-%D0%BE%D1%82%D0%B2%D0%BE%D1%80%D0%B5%D0%BD%D0%BE-%D0%BF%D1%80%D0%B8%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D1%98%D0%B5-%D0%B2%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%B8%D0%B7%D0%B4%D0%B0%D1%98%D1%83/](https://www.kosovska-istina.com/%D0%B0-%D0%B2%D1%83%D1%87%D0%B8%D1%9B-%D0%BE%D1%82%D0%B2%D0%BE%D1%80%D0%B5%D0%BD%D0%BE-%D0%BF%D1%80%D0%B8%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D1%98%D0%B5-%D0%B2%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%B8%D0%B7%D0%B4%D0%B0%D1%98%D1%83/)

⁹ Слободан П. Орловић, „Како смо упали и може ли се изаћи из мреже косовске независности“, у Правне и политичке последице француско-немачког споразума, Округли сто у Народној скупштини Србије, 13. мај 2023, Пи прес - Пирот, стр. 87-100, 88 и 93

koji ће легализовати лажну државу Косово, суштински померити међународно признату границу Србије са Кошара на Мердаре. На тај начин би се индиректно оправдала НАТО агресија 1999. године на СР Југославију за све последице и разарања која су се десила супротно међународном праву. То је био и почетни стратешки циљ САД, да уз примену насиља створи лажну НАТО државу на југоистоку Европе. Накнадно је спроведена кампања у свету да се призна та творевина 2008. године. Све је спроведено поступно по сценарију САД, уз учешће НАТО, а потом и ЕУ.”¹⁰

Дакле, додатни заплети на простору Косова и Метохије дошли су од краја 2022. године, када су албанске снаге ушле и на север Косова. Током 2023. године, ствари се убрзавају, јер претходно Срби напуштају (на наговор Београда) албанске институције (Српска листа), укључујући и оне на северу. То се односи и у учешће у полицијским снагама, које су и по Бриселском споразуму биле превасходно српске на северу (јер одражавају структуру становништва). Међутим, Курти, насилним методама, расписује локалне изборе на северу, дакле изборе које Срби бојкотију. Новоизабрани албански органи власти на северу, и то у срединама које су апсолутно српске, улазе уз помоћ полицијских снага у седишта општина и преузимају власт.

Посебан проблем представљају ставови Савета Европе, који отвара врата у досадашњој процедури невероватном преседану, а то је пријем тзв. Косова у своје чланство. Савет Европе је до сада у више наврата показивао своју непринципијелност и геополитичку пристрасност, попут ставова у вези са агресијом на СРЈ и претходним санкцијама деведесетих година прошлог века. Недавно је довео у питање легитимност новог избора за председника Русије Владимира Путина, и сматра га диктатором.¹¹ Политички комитет Парламентарне скупштине Савета Европе 2023. године одобрио је пријем тзв. Косова у Савет Европе, а недавно је то потврдила и Парламентарна скупштина на основу извештаја Доре Бакојанис, која је такав став образложила уверењем да ће то „довести до јачања стандарда људских права обезбеђивањем приступа Европском суду за људска права свима под

¹⁰ Митар Ковач, „Деловање САД и Велике Британије на стање безбедности у Европи”, *Безбедносни форум*, Београд, 2022, бр. 2 стр. 53

¹¹ <https://rt.rs/opinion/aleksandar-lukic/88387-savet-evrope-borba-za-ljudska-prava/>

јурисдикцијом Приштине”.¹² При томе су дати сасвим површни услови да се испуне, стиче се утисак форме ради.¹³

Међутим, почетком маја 2024. године, долази до извесног успоравања овог процеса, јер за сада тзв. Косово није стављено на дневни ред комитета министара Савета Европе. Како је такав скуп једном годишње и за сада још до тога није дошло, остаје нада да до тога неће ни доћи до следеће године.¹⁴ Међутим, Косову се оспорава што није покренуло формирање Заједнице српских општина, а не суштинско питање, да није суверена држава, па као таква не може принципијелно ући у ово тело. Постоји реална опасност да када Косово испуни тај и сличне услове, буде примљено у чланство Савета Европе.¹⁵ Отуда је вероватно концепцијски пропуст власти у Београду што не стане иза територијалне целовитости Србије, а не да инсистира на тзв. Заједници српских општина, као смоквином листу за пријем тзв. Косова у Савет Европе.

Мултиполарни поредак који је у повоју у свету, значајно би допринео тражењу нових решења и облика односа у свету.¹⁶ Русија и Кина представљају силе, (евентуално и неке друге силе чланице ШОС и БРИКС) које би се морале укључити у преговарачки процес као медијатори око питања Косова.

Потпуно је јасно да је читава политика садашњих власти Србије према Косову и Метохији погрешна у њеним темељним поставкама, пре свега у вези са прихватањем Бриселског споразума 2013. године и свега онога што из тога произилази. За ових дванаест година напредњачке власти (у коалицији са СПС) све што је практично урађено по питању Косова и Метохије је погрешно и штетно, изузев

¹²<https://rt.rs/opinion/aleksandar-lukic/88387-savet-evrope-borba-za-ljudska-prava/>, https://www.coe.int/en/web/portal/-/pace-recommends-that-kosovo*-becomes-a-member-of-the-council-of-europe

¹³<https://neweasterneurope.eu/2024/05/02/kosovos-council-of-europe-aspirations-spark-controversy-in-serbia/>

¹⁴ <https://www.blic.rs/vesti/politika/kosovo-ne-moze-u-savet-evrope-bez-zso-kako-je-kurti-u-poslednjem-trenutku-naisao-na/k5xg3kz>

¹⁵<http://fakti.org/sta-to-pisu/andjelkovic-srbija-ne-sme-formiranje-zso-platiti-priznanjem-kosova>

¹⁶ О зачетку мултиполарног светског поретка и процесима који до тога доводе видети више у Петровић Драган, *Ка мултиполарном светском поретку*, Пешић и синови; Центар за развој међународне сарадње, Београд, 2010; Такође у Пророковић Душан, *Ера мултиполарности*, Службени гласник, Београд, 2018

чињенице да је један део земаља у међувремену повукао признање лажне државе Косово, а и ту је улога власти у Београду минимална.

Бриселски споразум се може сматрати неважећим (јер га не испуњава албанска страна), али се штета која је његовом једностраном применом од стране званичног Београда свих протеклих година на жалост не може у потпуности поништити. Дијалог о Косову и Метохији треба вратити у Савет безбедности ОУН и вратити се на приврженост Резолуцији 1244, која, између осталог, даје могућност повратка до 1000 припадника војске и полиције, као и дела српског државног особља на КиМ. Председник Народне скупштине Србије би требало да распише локалне изборе у четири општине севера КиМ, а да представници српског народа дефинитивно напусте учешће у сепаратистичкој власти у Приштини.

Фамозна Заједница српских општина (чије су стварне ингеренције по Бриселском споразуму мање од онога што се јавности у Србији предочава) никада од стране сепаратистичких власти у Приштини није заживела, а Србија се под влашћу СНС одрекла полиције, тужилаштва, судства, енергетике, телекомуникација, те олако омогућила да лажна држава уђе у низ међународних и спортских организација, као и губитак многих других надлежности које смо имали до тада и у много тежим међународним околностима претходних година до доласка напредњака на власт. Није спорно да је претходна власт Демократске странке чинила велике пропусте и уступке, између осталог, и по питању КиМ: Друга је ствар што су напредњаци управо лажним и после неоствареним обећањима дошли на власт добрим делом и на проблему Косова и Метохије. Потпуна медијска блокада и добрим делом дезинформација јавности у Србији и по питању стварног стања у вези са Косовом и Метохијом, озбиљно доводи у питање легитимитет и легалитет потоњих избора у нашој земљи и одржавању на власти напредне странке.

У садашњим тренуцима важно је да се помогне српском и неалбанском становништву на Косову и Метохији, где је пропустима садашње власти рецимо на северу распуштен систем одбране и безбедности, па се шиптарске снаге шетају тим простором, „заводе ред” и спроводе тортуру над становништвом, што је било немогуће пре 2013. године. Бриселским споразумом и његовом накнадном операционализацијом, распуштена је цивилна заштита на северу, одблокиран велики мост преко Ибра, полиција севера састављена огромном већином од Срба стављена је у функцију и хијерархију лажне државе Косово и чак носи њихове униформе.

Отуда је потребно подићи приправност снага Републике Србије као упозорење сепаратистичком руководству у Приштини да не врши тортуру над неалбанцима. У преговарачки процес треба укључити нама наклоњене силе, попут Русије и Кине, те реконструисати локалну власт и у мери колико је могуће систем безбедности на северу. Идеја прихваћена од Александра Вучића и уписана у Бриселски споразум, да НАТО штити Србе на КиМ и контролише шиптарске снаге да не улазе на север, показала се као илузија, јер управо ови центри моћи стоје иза лажне државе Косово. Отуда су констатоване да је Бриселски споразум неважећи (са свим штетним уговорима и последицама које је Србија у вези с тим дала протеклих година), као и одустајање од правца да Европска унија нема алтернативу, најважније стратешке одлуке које би могле макар умањити колосалну националну штету након дванаест година вршења власти напредњака по питању наше јужне покрајине. Такође је важно у целости одбацити тзв. Шолц-Макронов план, укључујући и анекс из Охрида. Како се они односе на Поглавље 35 у оквиру процеса приступања Србије ка ЕУ, утолико је важно напустити тзв. „европски пут” у постојећим околностима. Огромна већина грађана Србије би под тим околностима (питање КиМ) одбацила тзв. „европски пут”, који је везан за Поглавље 35.

Јавно мњење у Србији би морало добити адекватне информације у вези са питањем Косова и Метохије, па је ослобађање медија један од приоритета у покушају ослобађања Србије тешког бремена погрешне политике актуелне власти и у низу других области живота, од привреде до демографије, културе... Питање Косова и Метохије као национално и државно питање морамо заједничким снагама и тражењем националног консензуса штитити колико год то можемо, упркос свим изазовима и хендикепима постојеће власти. Актуелна власт већ годинама тргује националним интересима, да би заузврат од дела међународних центара моћи (који су и покровитељи лажне државе Косово), имала (прећутну?) сагласност да се одржава по сваку цену на власти, иако је свет закорачио у мултиполаризам, а витални национални интереси нису свакако за трговину. Са друге стране, патриотска опозиција би требало да се окупи, заједно са свим друштвеним и политичким снагама око платформе одбране КиМ (укључујући и одбијање тзв. Шолц-Макроновог плана), те усвајања и примене новог економско-социјалног концепта (одбацити неолиберално-неомонетаристички и прећи на неку од прилагођених варијанти некејнзијанске концепције). Овоме треба додати да је огромна већина грађана Србије против увођења санкција Русији, као и против уласка у НАТО. На овим платформама, патриотска опозиција, са разрађеним економско-социјалним концептом и државотворном

политиком која укључује и ослобађање медија, могла би у перспективи победити на фер и поштеним изборима (где би прелазна техничка влада за њихово организовање била решење) и добити власт. То би значило дефинитивно и државотворну политику по питању Косова и Метохије.

ЛИТЕРАТУРА:

1. Богдановић Димитрије, *Књига о Косову*, САНУ, Београд, 1986.
2. *Косово и Метохија, изазови и одговори*, (зборник радова групе аутора), Институт за геополитичке студије, Београд, 1997.
3. Кнежевић Милош, *Отмица Косова*, Институт за политичке студије, Београд, 2006.
4. Ковач Митар, „Деловање САД и Велике Британије на стање безбедности у Европи”, *Безбедносни форум*, Београд, 2022, бр. 2, стр. 35-64
5. Орловић Слободан П, „Како смо упали и може ли се изаћи из мреже косовске независности”, у Правне и политичке последице француско-немачког споразума, Округли сто у Народној скупштини Србије, 13 мај 2023, Пи прес - Пирот, стр. 87-100
6. Петровић Драган, *Ка мултиполарном светском поретку*, Пешић и синови; Центар за развој међународне сарадње, Београд, 2010.
7. Петровић Драган, *Геополитика Балкана*, Институт за међународну политику и привреду, Београд, 2013.
8. Пророковић Душан, *Ера мултиполарности*, Службени гласник, Београд, 2018.
9. <https://rs.n1info.com/vesti/predstavnic-albanaca-pitanje-presevske-doline-bice-pokrenuto-u-un/>
10. <https://www.slobodnaevropa.org/a/kosovo-savet-evrope-aplikacija/31845977.html>
11. <https://www.danas.rs/bbc-news-serbian/rusija-srbija-i-sergej-lavrov-blokada-vazdusnog-prostora-susednih-zemalja-sprecila-dolazak-ruskog-ministra-u-beograd/>
12. <https://www.politika.rs/sr/clanak/508319/Americki-tecni-gas-u-Srbiji-realnost-ili-obecanje>
13. <https://www.slobodnaevropa.org/a/aplikacija-kosova-za-%C4%8Dlanstvo-u-savet-evrope--savet-ministara-se/32376984.html>

14. <https://pokretzaodbranukosovaimetohije.rs/?p=45560>
15. <http://fakti.org/posrbljene-vesti/vucic-kvinti-nalozite-hitno-povlacenje-kurtijevih-specijalaca-i-laznih-gradonacelnika>
16. <https://www.slobodnaevropa.org/a/aplikacija-kosova-za-%C4%8Dlanstvo-u-savet-evrope--savet-ministara-se/32376984.html>
17. <https://pokretzaodbranukosovaimetohije.rs/?p=45560>
18. <http://fakti.org/posrbljene-vesti/vucic-kvinti-nalozite-hitno-povlacenje-kurtijevih-specijalaca-i-laznih-gradonacelnika>
19. <https://www.politika.rs/sr/clanak/608244/Vucic-Pristina-nije-ispunila-nijednu-tacku-iz-Ohridskog-i-briselskih-sporazuma>
20. <https://www.kosovska-istina.com/%D0%B0-%D0%B2%D1%83%D1%87%D0%B8%D1%9B-%D0%BE%D1%82%D0%B2%D0%BE%D1%80%D0%B5%D0%BD%D0%BE-%D0%BF%D1%80%D0%B8%D0%B7%D0%BD%D0%B0%D1%98%D0%B5-%D0%B2%D0%B5%D0%BB%D0%B5%D0%B8%D0%B7%D0%B4%D0%B0%D1%98%D1%83/>
21. <https://rt.rs/opinion/aleksandar-lukic/88387-savet-evrope-borba-za-ljudska-prava/>
22. <https://rt.rs/opinion/aleksandar-lukic/88387-savet-evrope-borba-za-ljudska-prava/>; https://www.coe.int/en/web/portal/-/pace-recommends-that-kosovo*-becomes-a-member-of-the-council-of-europe
23. <https://neweasterneurope.eu/2024/05/02/kosovos-council-of-europe-aspirations-spark-controversy-in-serbia/>
24. <https://www.blic.rs/vesti/politika/kosovo-ne-moze-u-savet-evrope-bez-zso-kako-je-kurti-u-poslednjem-trenutku-naisao-na/k5xg3kz>
25. <http://fakti.org/sta-to-pisu/andjelkovic-srbija-ne-sme-formiranje-zso-platiti-priznanjem-kosova>